

KURJER LITIEWSKI

W WILNIE DNIA 19. LIPCA V. S. ROKU 1805.

ROSSYA.

S. Petersburg VS. 7 lipca. Konnego pólku Polskiego kornetami zostali: Hołownia, Potocki. Półkownik Heine umieszczony w Chersonskim pólku garnizonowym będzie onego kommandantem. Półkownik X. Barataiew został kommandantem artylleryjskich kompanii Astrachańskiego garnizonu. Zmarły i batalionu artylleryi konney Major Barclai Detolli wymazuje się z rang listy. Za świadectwem Inspektorów Obreskowa i Apraxina oświadczono ukontentowanie GL. X. Galicinowi 5, GM. Millerowi, GM. Korfowi, GL. Szepielew, Szefom pólków: kiryssyjskiego orderu wojennego, Kargopolskiego, Pskowskiego, i S. Petersburgskiego dragonii, za dobre onych ćwiczenie. Niemniej głównie kommanderującemu w Cronstadzkim porcie Admirałowi Chanikow, za porządek który tu znalazł JJM. Admirałowi Tet, Kontr Admirałowi Sariczew, Kapitanom Byczeńskiemu i Korobce. Kolleski Konsyliarz Awerin został Konsyliarzem stanu. Dwór wziął 8. d. żałobę po śmierci Maryi Teressy Królowny Sardyńskiej, małżonki Graffa d' Artois.

AUSTRYA.

Wiedeń 17 lipca. Hr. Deim został appellacyimym, Hr. Aversperg szlacheckim prezydentem w Czechach; Siemieński Marszałek stanów Gallicyi i Lodomeryi, aktualnym tajnym Konsyliarzem.

Bardzo wiele regimentów armii Austriackiej odebrało rozkaz czekać w zupełnej gotowości hasła do ruszenia w pole. Transylwańskie już wyszły, zabierają nawet rekrutów niedawno przysłanych, którzy nie są jeszcze umundurowani. Artyllerya z Budweis w Czechach będzie przeprowadzona na wozach do Austrii, gdzie zbieramy amunicyą i inne potrzeby wojenne. Między Fiume i Treviso liczna armia stanie obozem; prócz tey z inne zgromadzi się pod Pettau w Stiryi, pod Warasdin w Węgrzech, i do późney jesieni stać będą pod namiotami. Zaden iednak regiment nie ma rozkazu dopełnić liczbę żołnierza, iaka w czasie wojny być powinna; Officyerowie nawet nie mają zalecenia oporządzić ekwipaż polny. Do okolic Fiume, Triestu, do Tyrolu Włoskiego przybyło kilka regimentów konnych.

Cesarz wyjeżdżając do Pragi nie tylko zamyslał pocieszyć poddaństwo strapione głodem, ale też widzieć się z Królem Pruskim; na przyjęcie Monarchów zrobiono wszelką gotowość w Egra; pisał własną ręką Franciszek 2. zapraszając na to miejsce Fryderyka 3. który wymówił się od tey podróży; a chociaż uznaie konieczną potrzebę, ażeby 2. sąsiedzkie Mocarstwa porozumiały się lepiej dla zachowania pokoju w Europie, oświadczył iednak wyraźnie, iż z swoiey strony nie chce odstąpić nigdy raz obraney obojętności.

Słychać iż Arcy X. Rainery ma zostać wkrótce Ministrem wewnętrznych interessów Monarchii Austriackiej. Przed kilko d. była wielka rada w gabinecie, na którą Larochevoucault Ambassador Francuzki niedawno przybyły z Mediolanu był zaproszony. Podkanclerzy Gr. Cobenzl ciężko zachorował. U pogranicznych Szwaycarów jest odgłos powszechny, że Francuzkie woyska wkrótce mają wkroczyć do Valteliny i kraiu Vaud. Rząd nasz kazał kupować wiele koni w Czechach i Comitatach Węgierskich pod artylleryą i remontę iazdy; kontrakta z liwrantami podpisane.

BRYTANIA W.

London 2 lipca. Wyszło u nas krótkie opisanie wysp Antylskich i innego nazwiska na Archipelagu Amerykańskim położonych. Ponieważ, iak się zdaie, tu największą potęgę zgromadzać zaczęły Mocarstwa wojujące, i nieprzyjaciel zamysla podobno rugować Anglików z Indyi zachodniey; pożyteczna rzecz iest, wiedzieć, iaką z ich dzierzawy korzyść odnoszą narody Europey-

skie. Kładniemy naprzód osady nasze; na tych czele iest.

Jamaika; ma obszerności 4. mill. morgów; zawiera mieszkańców białych 30. t. Mulatrów i wolnych Murzynów 9 t. niewolników czarnych 250 t. Nie wchodzą do tey liczby Afrykanie, którzy w dawnym czasie uciekły od panów swoich, skryli się w górach, i żyją niepodlegli; tych liczba iest wielka, ale niewiadoma; mogą niegdys być straszni osadom naszym. Produktów rozmaitych wysyła za granicę ta wyspa za 3 mill. FS.

2 wyspa iest Trinitada r. 1801 w Amiens od Hiszpanów nam ustąpiona; ma million 300 t. morgów, 2568 białych, 5308 wolnych Mulatrów, 14910 niewolników; wysyła produktów na rok za 416 t. FS.

3 wyspa Dominica ma 186 t. morgów, 1256 białych, 445 Mulatrów, 14967 niewolników; wysyła produktów za 303 FS.

4 Barbados 296 t. morgów, 16167 białych, 1812 Mulatrów, 62113 niewolników, wysyła produktów za 540 t. FS.

5 S. Vincent 84 t. morgów, 1450 białych, 1358 Mulatrów, 11850 niewolników, wysyła produktów za 187 t. FS.

6 Grenada 280. t. morgów, 2115 białych, 1409 Mulatrów, 53929 niewolników, wysyła produktów za 615 t. FS.

7 Antigoa 159 t. morgów, 2590 białych, 355 Mulatrów, 37808 niewolników, wysyła produktów za 502 t. FS.

8 S Christophe 143 t. morgów, 1900 białych, 286 Mulatrów, 20435 niewolników, wysyła produktów za 510 t. FS.

9 i 10 wyspy Nevis i Montserrat mają 64 t. morgów, 2300 białych, 500 Mulatrów, 18400 niewolników, wysyłaia produktów za 214 t. FS.

11, 12 13 wyspy Tortola Bahama, Bermudes, mają 104 t. morgów, 8862 białych, 835 Mulatrów, 1632 niewolników, wysyłaia produktów za 100 t. FS. Ogółem Angielskie wyspy prócz Jamajki mają morgów 2 mill. 616 t. białych 38 t. Mulatrów wolnych 12 t. niewolników 220 t. wywożą produktów za 3 mill. 457 t. FS.

Część Francuzka wyspy S. Domingo przed rewolucyą miała 35 t. białych, 7500 Mulatrów, 445 t. niewolników.

Część Hiszpańska teyże wyspy 7 t. białych, 1500 Mulatrów, 60 t. niewolników.

Guadalupa 14 t. białych, 2500 Mulatrów, 98 t. niewolników.

Martinika 13 t. białych, 3 t. Mulatrów, 78. t. niewolników.

S. Lucie podbita w ter. wojnie przez Anglików, 2400 białych, 1200 Mulatrów, 10 t. niewolników.

Tabago podobnie zajęta przez Anglików, 1400 białych 800 Mulatrów, 10 t. niewolników. Jak wiele wysyłaia produktów osady zniszczone wojną domową i obcą, niewiadomo.

Hiszpańska wyspa Cuba ma 90 t. białych, 39 t. niewolników. Portorico 1500 białych, 6500 niewolników; ilość produktow nieznaiona, lecz bardzo mała w miarę rozległości kraiu.

Batawskie wyspy: S. Eustache, Saba, Martin, mają 4800 białych, 40 Mulatrów, 19 t. niewolników.

Curacao 2 t. białych, 200 Mulatrów, 2200 niewolników; ilość produktów niewiadoma.

Duńskie wyspy; S. Croix ma 2 t. białych, 950 Mulatrów, 25 t. niewolników.

S. Thomas ma tysiąc białych, 160 Mulatrów, 5 t. niewolników.

S. Jana ma 170 białych, 20 Mulatrów, 2200 niewolników, ilość produktów nieznaiona. Mniejsze wyspy do Hiszpanów należące, których wielka iest liczba, iako mniejszey uwagi godne, nie są tu wypisane.

Admiralicya raz ieszcze według zwyczaju na m. ter. ogłosiła listę potęgi morskiej Anglików; składa się

zaś: z 111 okrętów lin. 21 od 50 ar. 152 fregat, 418 mniejszych statków; mówić nie trzeba, iż nie wszystkie są uzbrojone. Z ogólnej liczby, 178 statków jest na morzu Manche, 159 w Dunes i na morzu półn. 102 w Ameryce, 40 w Indyi wschod. 26 na morzu, śródziem.

O czynnościach Admiratów Nelson, Villeneuve, Gravina nic nowego nie mamy. Opozycja rozumie iż rząd musiał odebrać pewną wiadomość o stanie dzisiejszym osad naszych w Indyi zachod. lecz ukrywa dla słusznych przyczyn. Flotta nieprzyjacielska z Cadix wyszła 10 kwietnia; na początku Maja w Tinitadzie była, d. 14 stanęła w Martinice. Statki pocztarskie w 20 kilka d. ztamtąd do Europy przychodzić zwykły; od 14 Maja do 2 lipca upłynęło d. 50; niepodobno gdyby Gubernatorowie wysp i Admiraliowie nie donieśli natychmiast rządowi o wszystkiem. Powiadali żeglarze Amerykańscy, iż Trinitadę podbił nieprzyjaciel, Admirala Dacres poraził, w Jamaicae wylądował. Pragniemy, ażeby z tych powieści nie sprawdziła się żadna. Wierzyć jednak trudno, że Villeneuve i Gravina kilkanaście d. beczynnie stali w Fort de France. Ale dajmy, że 25 Maja ruszyli na wyprawę. Albo uderzą na S. Lucie i Barbados porty najlepsze w tych stronach; więc odbiorą schronienie, do którego floty Angielskie z Europy przysłane zawiać zwykły, gdyż wyspy słabą osadę mające nie dadzą odporu długiego; albo też pójdą prosto do Jamaiki, i jeżeli prędko nie podbią, zapewne szkody nienadgodzone uczynią.

Nadzieję sprawiedliwą położył naród w mężstwie i doświadczeniu Nelsona. Wszystko na tém zależy, aby rycerz znalazł nietkniętą eskadrę Dacresa i Cochrana, gdyż sam ieden z 9 okrętami zwalczyć nie może zprzymierzeńców zkróć liczniejszych. Trzeba jeszcze, ażeby porty S. Lucie, Barbados i Jamaikę znalazł w mocy Anglików; bo jeżeli uprzedził nieprzyjaciel, trudno będzie Admiralowi naszemu w S. Christophe i drugich wyspach znaleźć posiłki potrzebne ludziom długą żeglugą zmordowanym, i przynajmniej w pierwiastkach uniknąć spotkania niebezpiecznego z przewyższającą siłą Francuzów i Hiszpanów. Można by o tém coś pewniejszego napisać, gdybyśmy wiedzieli, kiedy Nelson oddaliwszy się od Hiszpańskich i Portugalskich brzegów poszedł do Indyi zachod. rozumiemy jednak, że w połowie Czerwca musiał stanąć na miejscu; wkrótce więc od niego wiadomość dokładną Admiralicya odbierze.

Niedawno Półkownik Crawford w izbie niższej wiele mówił przeciw Ministrom, zarzucając: iż niepotrzebnie wojnę zaczęli z Hiszpanią; że ten naród i Francuzi więcej w r. ter. posłali żołnierza na zniszczenie osad Angielskich, niżeli my na obronę drogiej własności, ponieważ Admiralicya do Indyi wschod. i zachod. nie posłała dotąd nad 13 t. eskadry zaś Admiratów Mississy, Villeneuve, Gravina, i Magon nierównie więcej prowadzą. Oskarżał, że napróżno garnizon Gibraltaru zmocniono z t. że beczynnym zostanie z 4 t. G. Craigh na morzu śródziem. któremu wprowadzie Minorę zdobyć kazano; lecz gdy wiadomość przyszła, że ta wyspa, iakoteż Majorka i Corsyka mają załogę potężną, kończyć się musi wyprawa na zmocnienie garnizonu Malty. Mówił, że Villeneuve, Gravina i Magon opuściwszy Indye, mogą powrócić do Europy, pod Boulogne stanąć, i flotyllę do brzegów naszych zaprowadzić; wspominając że r. 1781 sławny Margrabia Bouillé wielkorządca Martiniki, radził Hr. Grasse komendantowi floty Francuzkich w Indyi zachod. iść prosto, i w Anglii lub Irlandyi lądować. Pokazywał, że w armii lądowej według etatu niedostaje głów 49,546. pieniądze jednak dane na tego żołnierza nie zostały w skarbie. Ganił werbunek od rządu poruczony urzędnikom parafialnym. Radził nowe zrobić przepisy dla ochotników. Nie poymował, iak może tych Półkownik, częstokroć artysta lub rzemieślnik, dawać rozkazy Podpółkownikom, lub inszym Officyerom wojsk regularnych i milicyi. Radził znieść w regimentach bicie kiimi &c. za przestępstwa mniejsze; podwyższyć gażę Kapitanów, którzy do roku nie mają nad 190 F. S. i niższych Officyerów, którym się nie daje nad 80. pokazując iż maytkowie biorą więcej; i dla tego lud garnie się do służby morskiej, brzydzi się lądową. Te wszystkie wnioski i rady Półkownika Crawford odrzucono bez zbierania głosów; tak wielka Reprezentantów liczba na stronę Ministeryalną powstała.

Rząd odebrał rapporta od Admiratów. Gardner, Graves, Calder krążący pod Brest, Rochefort, Ferrol, donoszą, iż nieprzyjacielskie eskadry zachowują się spo-

koynie w tych portach. Cochrane 17 Maja donosi, że złączył się z Admiralem Dacres; milczy o przybyciu Francuzów do Jamaiki, o czem podobno nie wiedział.

W izbie wyższej Hr. Suffolck radził podać prozbę Królowi, ażeby wyznaczeni Komisarze weyrzeli pilnie w stan dzisiejszy Królestwa Irlandzkiego, zwiadzając osobiście wszystkie Hrabstwa, i wiernie donieśli Monarsze i Parlamentowi. Sprzeciwili się wnioskowi Ministrowie, dowodząc że niebezpieczeństwa nad Irlandyą wiszące boiaźń powiększyła; Akt Unii zapobiegł złemu; inne okoliczności Parowie roztrząsali doyrzale, gdy niedawno o wolności Katolików mówiono; wniosek odrzucony.

Pitt w izbie niższej gdy prosił imieniem Króla o pół czwarta mill. F. S. na interessa zagraniczne, ostrzegł Reprezentantów, że widząc tak małą sumę wnosić nie trzeba, iż posiłki od Mocarstw lądowych spodziewane będą mierne. Fox tey powieści nie wierzył, pytając się, kto i kiedy nam pomagać będzie. Widzę, odpowiedział Pitt, że niektórzy chcą wiedzieć tajemnicę stanu. Byłbym zaiste szczęśliwy, gdybym mógł tłumaczyć się iasnie i dokładnie. Lecz jeżeli interessa nie są jeszcze w tym stopniu, ażeby mogły być objawione; rozumiem iż wkrótce izba pochwali usiłowania nasze w zbliżeniu końca negocyacji pomyślnego. Ganił tu nie ieden, żeśmy nie odpowiedzieli Francuzom, gdy nas wzywali do pokoju. Oświadczam, żeśmy odpowiedzieli iak tylko można było najlepiej.

FRANCYA

Do Brestu z blizkiego portu niedawno płynęła flotta z kilkudziesiąt statków złożona, żywność i amunicyą niosąca Admiralowi Gantheaume, pod strażą z okrętów zbroynych. Postrzegły natychmiast Angielskie korwety blizko brzegów krążące, i poszły w pogoń. Przyszło do spotkania; długo strzelano z obu stron; statki nasze za pomocą bateryi lądowych dały odpor, i całą flotę bez przygody wprowadziły do Conquet. Na takich potyczkach kończą się od dawnego czasu wojenne czynności w Europie; czekamy wkrótce większych, iesli prawda, że Bresteńska flotta, z Boulogne flottyła wynidą na morze; niektórzy rozumieją, iż ostatnia dla tego iedynie uszykowała się przed portem zewnętrznym, i żołnierzy lądowych przyieła, ażeby grożąc lądowaniem przeszkadzała Anglikom wysyłać posiłki do zamorskich osad.

G. S. Cyr podziękował za komendę wojsk Francuzkich w Neapolitańskim kraiu; zastąpi miejsce iego G. Solignac.

Monument marmurowy G. Desaix iuz jest dokończony; wkrótce ztąd wszystkie onego części rząd przeszele na wierzchołek góry Bernarda. Czytali zupodobaniem Francuzi opisanie obrzadku pogrzebowego, i pochwałę rycerza przez Marszałka Berthier. Oczewisty świadek powiada, że z przytomnych żołnierzy zapłakał każdy, lecz krótko; czyniąc uwagę, że zmarły zostawił po sobie chwalebny pamiątkę, której zazdrościć i uwielbiać, nie opłakiwać trzeba. Austriacy w Kehl nazywali go Mężnym i niespracowanym; Szwabowie, Bawarczykowie dobrym wodzem i ludzkim; niewiasty, dzieci starzy z radością witali przychodzącego; przed innemi wodzami kryli się w górach i lasach. U Arabów Egiptu dostał imie Sultana sprawiedliwego.

Powiadają, że RP. Łukieska do Xięstwa Piombino wcielona, będzie oddana X. Bacciocchi, który przyimie tytuł X. Luki i Piombino. Senator G. Hedouville ma być wyznaczony do objęcia kraiu, podania go w dzierzawę nowemu Panu, i wysłuchania przysięgi ludu.

Nie wierzymy tey pogłosce, iż Ociec S. ustępuje Królowi Włoskiemu Anconę i inne porty leżące nad odnogą Adryatycką, biorąc w zamianę miasto Siennę z całym powiatem. To samo rozumieją niektórzy o odmiannach spodziewanych w RP. Raguzañskiej; ta pod protekcyą Turków od czasu dawnego spokoyna, na lądzie i w 3 wyspach lądu blizkich, Agosta, Meleda, Sabioncello, dusz liczy 60 t. Naostatek do niepewnych odgłosów i to należy, że N. Buonaparte wcieliwszy do Francyi Liguryą, Parmę, Placencyą, Guastallę, Luke, przyimie tytuł W. X. Genui.

Paryz 7 lipca. Pisma nasze wyiowszy z Angielskich, co niedawno Jerzy 3 przełożył Parlamentowi o potrzebie pół czwarta mill. F. S. czynią nad tym przypadkiem uwagi wielorakie. Nieprzyjaciel, mówią, po 6

miesz. przewłóce wyznał, iż nie związki jego z Mocarstwami lądowymi przeszkodziły odpowiedzieć na odezwę spokojną Napoleona, bo tych, według własnego wyznania Ministrów, dotąd niema pewnych i głośnych. Chcą tylko mieć gotowe pieniądze, ażeby korzystać mogli z okoliczności, iakie wydarzyć się wkrótce mają; i za pomocą ieszcze spodziewaną ukrócić dumę Francuzów. Takie wyrazy nie pokazują skłonności do pokoju. Od lat 2 Anglia o koalicjach tylko myśli. Dokaże lub nie? rozwiązać nie trudno zagadkę: Lepiej iednak było powiedzieć wyraźnie, iż Brytania pokoju nie chce, jeżeli wprzód nie odprawi 5 kampanii lub 6 wsparta od Mocarstw lądowych. Któż przecie zwyciężcą będzie w tych kampaniach? odpowiedź nie łatwa; strata zaś miliona ludu nieuchronna. Wyznają Anglicy, że pokój wtenczas dopiéro podpiszą, gdy nikt im nie zechce pomagać na lądzie. A iednak ten pokój, pierwsze i naypożądańsze dobro iest dla mądrych rządców narodu. Ofiarują Ministrowie summy znaczne nieprzyjaciółom naszym. Któż gorąco błagać nie będzie Niebios, ażeby Europa ucho zamkneła Anglikom; ażeby nie było koalicji; ażeby szczęście służyło raczey narodowi szukaiącemu zgody, nizeli temu, który pożogę, mordy, spustoszenia, klęski na woynach konieczne, chce rozlać po całej Europie. Z listu Napoleona do Króla swojego wnoszą Anglicy: że lęka się ich i woyny, ponieważ pokoju szuka. Słaby ten wniosek. Lecz z owych 5 mill. F. S. przez Parlament ofiarowanych, z drugich 5 które podobno ieszcze ofiarować będzie, cóż wnosić można? Ze pokój w Europie nie prędko zakwitnie.

G. S. Cyr po zakończonych obrządkach koronacyjnych w Mediolanie, powrócił do armii Neapol zastępującej; mylna więc była we Włoszech pogłoska, iż G. Solignac został jego następcą.

Stanu Konsyliarz Forfait pojechał do Genui, gdzie ma sprawować urząd Prefekta nowego departamentu morskigo, i wielką zbrojownię zakładać; przydano iemu do pomocy Kapitana okrętowego Montalan.

Connetable L. Buonaparte wyjechał do S. Amand w dawney Flandryi, gdzie iest główna iego kwatery; przyjmuie główną kommandę armii przeznaczoney na wyprawę Angielską; która kiedy nastąpi, wie sam tylko panujący; tymczasem w Boulogne flottylla ćwiczy się pilnie wmanewrach wielkimi dywizjami.

Wkrótce u nas odmiany spodziewane. Ponieważ Eugeniusz Beauharnois został Wice Królem Włoskim, podobno złoży urząd Kanclerza stanu; który dostać się ma Marszałkowi Murat dziś W. Admirałowi, po tym zaś W. Admirałem będzie H. Buonaparte poiednany z familią; niewiadomo czyli będzie zapisany w rzędzie Francuzkich XX. z prawem dziedziczenia korony. Zostaje więc ieden tylko Lucian różniący się w opiniach politycznych od braci i swoiey; dotąd prywatnie żyjący w Pesaro.

Jaubert posyłany od Napoleona do Selima 3 powrócił z Constantinopola. Na mieyscu X: Eugeniusza Półkownikiem korpusu przewodników został Souilly. Słychać, że Król Katol. przysłał rządcy naszemu order złotego runa. G. Montchoisy przed r. 1802 G. Kapitan wyspy Francuzkiej, został kommandantem 28 dywizyi wojskowej w Genui. Napoleon d. 9 ma być w Lyonie.

BATAWSKA RP.

Haga 6 lipca. Jeżeli wyprawa na Anglią zgotowana przyjdzie do skutku, Connetable L. Buonaparte ma stanąć na czele armii nad brzegami Oceanu zgromadzoney. Flotta Batawska w Texel składa się z 8 okrętów lin.; przyłączają się do niej 2 nowo zbudowane w Rotterdamie, którym dano imiona: Pieter Paulus i Chatam, na pamiątkę obywatela w ostatney rewolucyi sławnego, i zwycięztwa Ruytera nad Anglikami; pierwszy nosi ar. 70 drugi 90. Ta eskadra wynidzie na morze z 70 statkami przewozowemi, na które zabierze się armia lądowa z G. Marmont, skoro Francuzkie okręta w Anvers będą dokończone, na co ieszcze długiego czasu potrzeba. Admirał de Winter stanął na czele potęgi zprzymierzoney.

Wojsko lądowe Batawskie Schimmelpenninck zmniejszyć ieszcze rozkazał 3 t. tak więc 18 t. tylko RP. utrzymywać będzie; nie wątpimy że summa oszczędzona póyjdzie na powiększenie potęgi morskiej. G. Dumonceau ogłoszony wodzem naywyższym na lądzie zgaza 12 t. zł. holl. W całej armii mieć będziemy 3 Generałów iazdy, 5 piechoty, 1 artylleryji; imiona ich, Zuylen, Bonhomme, Bockop, Guericke GL. Bruce, Rietveld,

Du. Ry, Quaita GM. Pierwszych stanowisko z dywizjami w Utrecht, Arnheim, Groningue, Bois-le duc; drugich w Hadze, Zwol, Leuwarden, Middelburg.

Wczora gońcem z Paryża G. Marmont miał odebrać wiadomość, że Admirałowie Villeneuve i Gravina podbili Jamaikę; czekamy potwierdzenia. To pewnieysza że pod Cadix ukazała się niespodzianie Angielska eskadra z 7 okrętów lin. złożona; podobno wkrótce znowu port będzie zamknięty, jeżeli Admirał Salcedo z 7 okrętami lin. niedawno wysłany z Carthageny nie odpędzi nieprzyjaciół. Domyślamy się, że w tych stronach znajdować się powinien Collingwood; gdyż z Nelsonem nie poszedł do Indyi zach.

Anglicy oddalili się od brzegów naszych. Admirał Russel poszedł z Yarmouth do Dunes przywołany od Lorda Keith, gdzie bliższe iest niebezpieczeństwo; ponieważ z Boulogne flottylla prawie cała żołnierzem lądowym obciążona przed portem stoi. Dla tey przyczyny Batawowie na czas przynajmniey wolni iesteśmy; obojętnych narodów statki bezpiecznie zawiiają do Texel i drugich portów RP.

Haga 9 lipca. Do traktatu Utrechtskiego r. 1713 potęga morska Batawów utrzymywała się na stopniu wysokim. Odtąd upadać zaczęła; zupełnie zniszczoną prawie została od r. 1780 podczas Amerykańskiej i rewolucyjney woyny, tak dalece że dziś nie ma RP. nad 15 okrętów lin. Te przynajmniey uzbroiliśmy wszystkie, 4 są z Hartsinckiem w Indyi wschod. 11 w Texel i Helvoetsluis. Nowy Chatam mieć będzie ludzi 650, Pieter Paulus 450. Anglicy mniej maytków używają niż Francuzi i Hiszpani; Batawowie mniej niż Anglicy; meztwo i wprawa niedostatek zastępuie.

L. Buonaparte do Lille przybył, mając przyjąć główną kommandę wojsk Francuzkich, iako narodu Connetable. Od tey chwili większe obróty, i pośpiech widzieć się dał w portach i obozach narodów zprzymierzonych; zdaje się że wyprawa nastąpi wkrótce; oboz pod Zeyst zwiiamy, wszystkie regimenta iedne po drugich ciągną do Texel i Helder; armaty i kanonierów zabrano na statki, iakoteż wiele żywności i ammunicji.

Z Paryża próżności czekali potwierdzenia o wzięciu Jamaiki; rząd milczy statecznie o wyprawie Admirała Villeneuve, iak milczał o czynnościach Mississy, dopóki z Indyi nie powrócił.

Port Tripoli zamkneła eskadra Amerykańska; panuje w mieście niedostatek żywności wszelkiej; Bey rozkazał korsarzom swoim zabierać statki obojętne. Podobnym sposobem w Algerze głód wielki, naybardziej w prowincjach wschodnich, gdzie ludu wiele umarło. Bey Constantiny naczelnika buntowników Marabout zamknął w górach.

Niektórzy XX. Rzeczy w krajach swoich ogłosili surowe rozkazy przeciw Agentom Angielskim, którzy zaciągają do wojska ludzi, udając że ci są kolonistowie chcący mieszkać w Ameryce ziednoczoney. Chodzi po rękę korespondencya z podobnych Agentów, Rumbold i Smith; ostatni przyrzeka, jeżeli rząd rozkaże, co d. 10 do Tonningen przeprowadzać po 500 Niemców; o pozwoleniu rządu Duńskiego bynajmniey nie wątpi; lecz za każdą głowę mieć chce 7 gineów; z Tonningen lud zaciężny na statkach Angielskich łatwo przejdzie do wyspy Wight.

HISZPANIA.

Madrid 20 Czerwca. Rząd podał do wiadomości, że w r. prz. w Meńnicy miasta Mexico wybito piastrow 27 mill. w srebrze, 960 t. w złocie. Do portu Vera Cruz wprowadzono, i wywieziono z niego rozmaitych produktów za 38 mill. piastrow. W temże mieście postrzeżono ślad gorączki żółtey; 6 osob umarło; więcey nierównie chorych ratowano namaszczeniem oliwy.

Dawno rząd Hiszpański zalecił po wszystkich prowincjach Europejskich, ażeby umarłych nie grzebiono w kościołach; znalazło się wielu, którzy uporczywie trzymali się dawnego zwyczaju. Król rozkazał ciała w sklepach złożone, przez świecką zwierzchność wydobywać i na cmentarze od miast oddalone przenieść.

Madrid 28 Czerwca. Zawczora do portu S. Ander przybył statek pocztarski z Guadalupy po 24 d. żegludze. Wysadzony Officyer na ląd pośpieszył do Paryża. Jakie poniosł wiadomości od flotty zprzymierzoney, wiedzieć niepodobno, gdyż ludziom onego statku z Hiszpanami rozmawiać zabroniono.

Przed portem Cadix pokazała się niespodzianie Angielska eskadra z 15 żagłów złożona, między któremi jest 7 lin. Admirala Collingwood. W Gibraltarze nieprzyjaciel odebrawszy niedawno posiłek, czyni takie przygotowania, iukoby zamyslał bombardować Cadix, S. Lucar, i miejsca okoliczne. Co widząc Hiszpani uzbraiają się pilnie, ażeby nie tylko odparli Anglików, ale też zniszczyli statki zebrane w Gibraltarze za pomocą szalup działami osadzonych. Pod Medina Sidonia oboz wytknięto, do którego między innymi regimentami ciągną 2 bataliony Hiszpańskiej i Walońskiej gwardyi. Do Cadix zawinęło 16 statków obojętnych zbożem ładownych; żadnego nie zatrzymał nieprzyjaciel. Z Algieras wkrótce ma wynieść flotyllę pod sprawą G. Leseeto szturmować mająca port Gibraltarski.

O okręcie Glorioso od 80 ar. powieść była, że w nocney bitwie z 2 fregatami spalony został; dziś wiemy, że żywe srebro poniosł do Vera Cruz, inne z lin. okręta, Leander i Castilia które go przeprowadzały, do Cadix powróciły uyrzawszy eskadrę Angielską. To samo uczynił, i w porcie Carthageny zamknął się z 7 okrętami Admirala Salcedo, widząc przewyższającą potęgę nieprzyjaciół. Długo tu stać będzie nieczynny, i zaczeka na przybycie nowo uzbroionej floty z Toulonu; ta ułatwi połączenie eskadr Hiszpańskich, i z niemi razem na morzu srodk. podobno będzie dokazywać.

Nie ustaie pogłoska, że Regent Portugalski, jeżeli obojętność zachować potrafi, przynajmniej będzie zniewolony zamknąć porty całego Królestwa i osad zamorskich Anglikom, o co negocjacje dotąd trwają. Druga powieść wątpliwsza jest, że 30 t. Francuzów mają wkroczyć do Hiszpanii, i znaczniejsze Porty Portugalskie osadzą.

Król Katol. niedawno chorował ciężko na zaduszenie w piersiach, którego już nie raz doświadcza; kilkakrotne krwi puszczenie ulgę przyniosło.

Dziś zaczęto mówić, że Hiszpani wojnę Portugalską wkrótce zapowiadamy; G. O Faril otrzyma najwyższą komendę armii przeznaczonej do naiechania granic narodu sąsiedzkiego. To niewątpliwa, że na miejscu posła Monroe, który tu o Louisianę i Floridę traktował długo, i nic nie sprawiwszy do Londynu wyjechał, przystali Amerykanie nowego, Bowdoin; ten niedawno zawinął do S. Ander; przez co uspokoiły się umysły Hiszpanów; gdyż rozumiano powszechnie w kraju i za granicą przez czas długi, że wojna jest nieuchronna między z narodami. Jefferson przysyłając nowego pełnomocnika dał dowód spokojnych myśli.

W Ł O C H Y.

Placencya 29 Czerwca. D. 27 Napoleon Buonaparte późno wyjechał z Parmy, i ledwie o północy przybył do miasta naszego. Spotykali obywatele i lud z okolic zgromadzony przed bramą tryumfalną, przeprowadzając do pałacu wśród radośnych okrzyków; domy były ozdobione obiciami i kwieciami, oświecone ulice. Wczora panujący dawał zwyczajną audyencyą duchowieństwu, trybunałom, municypalnym, wojskowym; która gdy się zakończyła, udał się na radę tajną, na której był przytomny Wice Król Eugeniusz, i Ministrowie Włoskiego narodu. Pod wieczor oglądał zbrojownię i twierdze nasze; od teatru i balu na nim danego wymówił się zatrudnieniem bardzo pilnem. Dziś rano wyjechał pośpieszając do Genui, która ztąd mil 40 jest odległa.

Genua 30 Czerwca. Dziś o 11 god. zrana przybył do murów naszych Napoleon. Przyielismy wieżdżającego Ligurowie, iak należało przyjmować Pana, któregośmy dobrowolnie sami obrali i zaprosili do rządzenia narodem, zrzekając się dla własnego i potomków dobra słabej udzielnosci naszej. Strzelania, radośnych okrzyków, bram tryumfalnych, iluminacyi, igrzysk, ogniów sztucznych opisywać nie będziemy; dość powiedzieć, iż Genua pyszną we Włoszech zwana, w tym d. pokazała się godną imienia swojego. Po południu panujący dał na przód audyencyą Kardynałowi Spina Arcy B. naszemu i duchownym; nastąpili Administratorowie, Prefektowie, urzędnicy departamentów, powiatów, miast całego kraju; kommanderujący G. Milhaud z Officyerami, wojsko Liguryjskie. Napoleon do wieczora ze wszystkimi prawie rozmawiał, pytając się pilnie, iaki jest stan tej oyczyzny; co może uczynić dla wzrostu rolnictwa, nauk, handlu, rękodziel, źródeł publiczney narodu, szczególney szczęśliwości wszystkich obywatelów naszych. Kilka d.

ma zabawić w mieście Napoleon; gotujemy dla niego wielorakie igrzyska; w porcie stoi pływający Kościół Neptuna.

Mediolan z Lipca. Wyrokiem w Bononii podpisanym Napoleon rozkazał, ażeby w r. ter. wszystkie 14 departamentów Królestwa Włoskiego dały ogółem 6 t. wybranych, konskrypcyą zajętych młodzieńców; półowa tej liczby natychmiast pod chorągwiami stanie dla dopełnienia regimentów; reszta w rezerwie ma zostać pod okiem rządu, i do armii będzie przyłączona w potrzebie. Drugie 6 t. młodzi kraj dostarczy na 1 stycznia r. 1806. Niema żadney owojnie pogłoski; spory do których był powodem Officyer Tassis przeprowadzający się pod Veroną przez Adige, ażeby poymał zbiegów Austriackich, przyjacielskim sposobem zagodzone zostały przez G. Bellegarde. Napoleon i Wice Król Eugeniusz zalecili wodzom armii narodowej, czasu spokojnego tak używać, ażeby nieprzyjaciel, gdy przyidzie potrzeba, żołnierzy Włoskich znalazł karnych, ćwiczonych, mężnych w obronie oyczyzny. Inspektor jazdy narodowej G. Dombrowski oświadczył ukontentowanie najwyższe imieniem panującego kilku regimentom konnym Włoskim, które się dystyngwowały na popisach w Castiglione.

Wyrazić trudno, co dziś czują obywatele całego Królestwa widząc i słysząc o pierwiastkowych czynnościach nowego Monarchy. Miasto Brescia zyska niezmiernie na otworzonej wodą komunikacyi, gdy od rzeki Oglio do Po kanał blisko murów onego będzie wykopany. Minicie wypływając z jeziora Garda rozlewała się w okolicach Mantuańskich; ztąd błoto, bagniska nieużyteczne, powietrze niezdrowe, choroby częstokroć zaraźliwe. Dziś rzeka spławna będzie cała; brzegi iey bezpieczne, i suche; około twierdz wszystkich zasadzone drzewa, czyniąc piękniejszy widok oczyszczą powietrze. Kto znał kraj dawno, dziś go nie pozna iadąc z Mantui do Verony; wszystko nową i piękną postać bierze z ręki pracowitej i przemyślniej. Spodziewa się wkrótce narod innych wielu dobrodziejstw. Eugeniusz wstępuiąc w ślady Napoleona, zakłada u nas z wielkie ogrody dla wygody obywatelów, którzy w odleglejszych od publicznego stronach miasta domy mają. Słowem widzą, i radują się Włosi, że Napoleon panując Włochom i Francuzom równie kocha z narody zprzymierzone; równie między nich dzieli czas, opiekę, i troskliwość.

Giusti poseł Austriacki w Genui pierwszy od Ministra interessów zagran. R. P. Senatora Roggieri urzędową wiadomość odebrał, że Ligurowie postanowili dać nowy kształt rządowi swemu. Ostrzegł w doniesieniu Minister, że poselstwo Barona koniec wzięło. Odpowiedział Giusti, że do interessów krajowych wdawać się nie chce; peselską dostojność mając sobie poruczoną od Monarchy swojego, nie może iey składać bez rozkazu dworu; spodziewa się przeto, że Ligurowie poważać zechcą iego przywileie, dopóki nowych instrukcyi nie odbierze z Wiednia; i pozwolą ażeby mógł dawać zwyczajem dawnym opiekę poddanym Austriackim. Zgodził się na wszystko Roggieri.

Słychać, iż Królowa Regentka Etruryi, o której rękę ieden z XX. prosił, odpowiedziała, że w stanie wdowim cały wiek przepędzić obiera.

A M E R Y K A N S K A R R.

Philadelfia 25 Maia. Kongres RP. zamknął obrady swoje, wyrokiem uwagi godnym. Przepisano, ażeby odtąd żaden statek zbrojny z portów naszych nie wychodził, dopóki właściciel onego nie złoży paręki zkróć wartość onego wynoszącej. Tenże i Kapitan przysiędz powinien, że statek nie póydzie do żadney z wysp zachodnich, anież do portów ładu Amerykańskiego, leżących między Cayenne i odnogą S. Bernarda; do których zawiać nawet bez nagłej potrzeby nie wolno; a za powrotem do oyczyzny okazać działa, amunicyą, oręż, iaki wychodząc pod żagle wziół z kraju; albo donieść prawnie co, gdzie, iakim sposobem utracił; inaczej okręt skonfiskowany będzie.

Przed rozwiązaniem izb, G. Smith przełożył, iż Angielski rząd 3 procentami wyższe cło wybiera od towarów swoich które idą do Ameryki, niżeli od tychże samych, gdy są posyłane do portów Europejskich; przez co R. P. corocznie traci million dollarów. Smith radził nie kupować w Anglii; lecz tylko w pomienionych portach. Senat rozkazał Sekretarzowi stanu podać, iakie i w iakiej ilości towary z Anglii przychodzą do Ameryki, tudzież wiadomość o celney opłacie.